

rodu vrhovnega narodnega društva, katero bi z enako pazljivostjo in strogostjo opirajočo se na § 19 osnovne postave vsestransko skrbelo in tirjalo, podučevalo in svarilo, da se naši narodnosti ne dela kvar, da naš narod pride enkrat do popolne ravnopravnosti v šoli, v uradu in sploh vsem očitnem življenju. Da nam pa ta vsestransko koristen svet ne ostane glas vpijočega v puščavi, treba je odmah, da se naši prvaki v Mariboru hitro o tem posvetujejo, ter nemudoma s porazumom z drugimi štajerskimi domoljubi storijo o tem nekakšen črtež, da se tako važno delo po celem Štajerskem takoj začne. Mi tej preimenitnej misli za zdaj druga ne vemo, kakor jo še enkrat pozdraviti, ter z nestrpnostjo čakati, da se najhitreje v djanje prepelja. — Letošnja letina tukaj more se le srednjim prišteti. Slabo spomladansko vreme in vedno jesensko deževje so uzrok, da so nekateri poprej še precej dobro obetajoči pridelki spodleteli. Zadnje sme se posebno o vinu reči. Zimske setve bile so srednje; poletne v zrnju slabe, sadja malo, a hajdina, ktera je precej rodna, čepi še tu in tam pod debelim snegom. Sedanje toplo vreme je dobro došlo. Iz vsega tega se pa vidi, da je kmet svoje upanje na dobro letino mogel zopet na bodoče leto odložiti. —

Iz Koroškega. (Razne novosti.) Barometer letos zmiraj laže. Zaporedom kaže na lepo vreme, a lepega vremena le neče biti, da bi ubogi kmet ajdo pospravil in kar še mu je za dolgo zimo treba. — V Beljaku popravljajo Dravski most; pri nevarnem delu je nek delavec v vodo pal pa se rešil, ker je dobro plavati znal. Pravijo, da hočejo leseni most zameniti kedaj z železnim. — Po krčmah so pogosti tepeži in časih je krčmar s svojo soprogo najhuje tepen pa tožit malokdo gre. Čemu neki? Da se lenuhi in ravsarji na javne stroške v kajah naspijo in spočijejo? — Nemški „Schulverein“ deli knjige in denarjev, da bi Slovence hitreje ponemčili. Za šole v Podkloštru in Grebenji poslal je kopico nemških knjig, g. Simonigu pa, bivšemu učitelju v Podkloštru, 50 fl. nemške „Ehrengabe“ ali po slovenski: „Judeževih grošev.“ Nemci toraj očitno narodni mir kalijo in delajo na iztrebljenje Slovencev. Na hvalo koroškimi Nemcem pa bodi rečeno, da to niso domači, ampak zvečinom tuji Nemci. Tako čepijo v odboru 4 tuji Nemci in v Železneji Kapli rogovili nek baron L. Mag de Madis, od ondot doma, kder je nekdaž Luter živel in kder sedaj prusko nemška „pickelhauba“ ukazuje in kamor naše prusake in prusačke prišlece srce teži. Takšni ljudje tedaj nadlegujejo in razsajajo zoper katoliške in zvesto avstrijske Slovence. To je od one strani silna drznost in ošabnost od naše pa graje vredna mlačnost in breznačajnost, da takšnim rogoviležem ne pokažemo odločneje, da nečemo postati — Prajzi! Ko bi kdo izmed nas hotel Nemcem v šolo stlačiti slovenščino, kolik hrup bi nastal!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Močno iznenadilo je nemške liberalce, da ni bil imenovan v Moravskem za namestnika nobeden onih mož, o katerih so toliko pisarili. Imenovan je, na katerega nihče izmed njih mislil ni, grof Schönborn. Jednako utegne se jim zgoditi zastran grofa Andrassy-ja, kojega po sili na ministerski stol vlačijo. — Državni zbor začne zborovati 14. novembra: za gosposko zbornico bo imenovanih 16 novih udov, večidel konservativcev. Ministerstvo namerava uvesti poštne brannilnice, tako, da bodo ljudje mogli na pošti denarje vlagati, pa tudi jemati. Vloge bodo se sprejemale pričenši s 50 kr. do 300 gl. v letu in 3% obrestij za nje računilo. — V delegacijah je sekcijiski načelnik baron plem. Kallay izjavil, da je Avstrija z vsemi sosedi v miru in dobrem prijateljstvu, zlasti z nemškim cesarstvom; zastran Italije pa je djal, da Avstrija od nje ničesar ne potrebuje, in se nje tudi ne boji čisto nič. Stotniki pri vojaki dobijo sedaj konje, čemur so se delegacije branile 8 let. Konji za stotnike stanejo na leto 135.778 gl. Zavoljo železnic na Turškem kljubuje turški sultan, ker se boji, da ne bi Avstrijanci jih porabili za marširanje v Solun. Temu strahu je baron Kallay ugovarjal, rekoč, da Avstrija ne misli zasesti Soluna. — Po mestih in trgih se sedaj veliko razgovarjajo menjši obrtniki in trgovci, kako bi si pomagali zoper velike obrtnike, trgovce in fabrikante. Na Dunaj je sklican velik shod takšnih menjših obrtnikov. — Močno osupnilo je nekatere, da je vlada vzajemna naglo proglasila novo vojaško postavo za Bosno in Hercegovino, vsak bo ondi znanprej vojak od 20. do 32. leta, če ni nesposoben ali po postavi oproščen. Novinci bodo se nabirali sprva le za pešake in konjenike. Vojaki bodo na glavah nosili „fes“. Plačani bodo iz čistih dohodkov, katere vrže Bosna in Hercegovina. Ustanoviti nameravajo sprva 12 rednih in 12 rezervnih bataljonov, komandiralo bode se pa nemški.

Vnanje države. Železni Bismark se kislo drži, da so njegovi lutrovske konservativci propali pri volitvah. Zmagali so katoliški konservativci in pa liberalci „fortschrittlerji“, srditi nasprotniki Bismarkovi. Blizu Wiesbadna so mešnika na 6 tednov zaprli, ker je dve nedelji brez dovoljenja pruske policije sv. mešo služil. Kulturnej borbi še ni konca. — Na Ruskem so Judom prepovedali žganje točiti. — Srbski pravoslavni nadškof v Belgradu bil je odstavljen od vlade, toda nadškof je izobčil kneza in ministre ter kliče na pomoč ruskega carja in vse razkolniške patrijarhe. — Grki so začeli vojake odpuščati domov, do sedaj je odšlo 40.000 mož. — V Arabiji razsaja pomor. — Egipčansko prebivalstvo se ščuje po turških rogoviležih proti evropskim naseljencem. — Sv. očeta v Rimu je obiskal novi dunajski nadškof. Prinesel je baje lastnorčno pismo na-

šega cesarja cesarja, kder se nasvetuje, naj papež ne zapustijo Rima. — Francoski Gambetta dobi vsaki čas nalog zasesti ministerski prestol. V Afriki so Arabi po zgubi svetega mesta Kajruana potrti in začenjajo Francozom podajati se. — Angleški stari minister Gladstone ni pričakoval tolikega upora Ircev zoper svoje uredbe in je toraj z ministrovanjem nezadovoljen ter hoče odstopiti, toda liberalni pajdaši mu to storiti branijo. Na Irskem so vedni tepeži med prebivalstvom in policajo, mnogo angleške vojske je tje poslano in celo brodovja velik oddelek je proti Irlandiji odplul. — Sijamski kralj v Aziji odposlal je svojega sina v Evropo kupovat orožja. — Japonci imajo sedaj novo vseučilišče, kder učijo večjidel evropski profesorji.

Za poduk in kratek čas.

Kula Ali paše Čengića.

IV. Navedena smrt Smail-age Čengića je istinit dogodjak, o katerem ti vè malo da ne vsak Bošnjak in Hercegovac pripovedati. Pristaviti pa tudi nijeden ne zabi, da se v majhni sobici necega puščavnika na gori Lovčeni „čudno čudo kaže, besno Ture gde se krstu (križu) klanja“ kojo pravljico je i Mažuranič v poslednjem sicer kratkem a morebiti naj lepšem spevu „Kol“ primerno porabil in pesniški ozaljšal. Čengić, „guja ga ujela“, bil je okrutnej in samovoljnej, da mu ni vrstnika najti. Trpel ni, da se kdo drzne ustaviti jegovej volji bodi muhamedan bodi kristijan. Vsakdo naj bi z njegovo glavo mislil, z njegovim jezikom govoril, z njegovo roko sekal in moril; jegova samovolja naj bi bila zakon nespremenljiv in nedotakljiv za vse ljudi. Kakor bi se — ne človeška kri — nego kačji strup pretakal po njegovih žilah, mučil je na vse mogoče načine ubogo rajo, ki mu ni mogla davka točno odrajtovati. Dobro opisuje tega nejunaškega junaka Mažuraničeva pesen, ki je zajeta iz življenja, kakoršno je še bilo nedavno. Očeta posnemal je vestno sin Derviš paša v divjem, krvoločnem postopanju. Kaj čuda, da je storil skoro ednako nesrečno smrt. Leta 1860 ubili so ga Hercegovci. Sin njegov prejel je radi velikih zaslug svojega očeta Derviša v bojih l. 1860 proti Črnogori in Hercegovini pod vodstvom ustaša Luke Vukalovića častno ime paša od osmanske vlade. Ker je pa spoznal, da jegovi rodovini neče več v Hercegovini pšenica cvesti, nego le osat in koprive, preselil se je s svojima bratoma in ostalim rodom iz Gačkega v Bosno, kder si je pri Sarajevu kupil lep kos zemljišča s kmeti vred in pozidal te dve hiši, mimo katerih šumlja hladna Miljačka. Vsa okolica je krasna in divotna in kakor vstvarjena za mirno, veselo življenje, kakoršno ljubi bogat in brezskrben muhamedan. Že okno moje sobice dopuščalo je razgled na Sarajevsko polje, na selo Blažuj in Ilidžo, na

Iguman, pod katerim teče zibelj deročej Bosni, na panoge Trebeviča, na kule Hašima age Glodja, Muhameda bega Kapetanovića in Mustaj bega Lakišića. Le ob času deževnem stopa Miljačka iz svoje postelje in uzročuje mnogo škode na polji; drugače pa teče mirno tje po ravnici med bekami in brezami, med jelšami in leskami, med ivami in vrbami. Kadarkoli sem se sprehajal za njenim obrežjem, vselej sem se spomnil prelepega psalma 136., katerega so Izraelci prepevali v babilonskeji sužnosti in kateri se sme prištevati biserom elegijskega pesništva vseh narodov in vseh časov. „Ob potocih Babilona tam smo sedeli in jokali, mislili smo na Sijon. Tje v sredo na vrbe obesili smo svoje strune, ker nam ni bilo moči v tujej deželi Jehóvi prepevati pesni. Če zabim tebe Jeruzalem, pozabljena bodi moja desnica. Jezik moj naj obvisi na nebu, če ne bom mislil ná te, če ne bom stavljaj Jeruzalema na začetek svojega veselja.“ Da prebereš na tujem te milene vrstice, pa se nečeš ubraniti hrepenenja, ki se loti tvojega srca po domovini in po domačih. — O prejšnjem gospodaru naše hiše ni bilo moči zvedeti zanesljivih poročil. Drugi so trdili, da je vsa rodovina potegnola v Carigrad, drugi so govorili, da le samo žene in naj mlajši brat Hasan, ostala brata Ali in Osman pa, da se zmagonosno proti nam bojujeta; tretji pak so znali povedati, da se kmalu vrneta v Sarajevo, in pri Filipoviću milosti poprosita. Ta glas je naj huje vznemirjal Čengićeve kmete ali čivčije, kakor se tudi zovoje. Ti trpini so bili: Trivko Dafnić, pop Vukan Šikan, Ilija Palešić, Gjorgje Marković in Gjuro Škrba. Kadarkoli so me ti močje videli, vselej je bilo za pozdravom prvo vprašanje: vrne li se Alipaša? Da pa sem prašal, zakaj se bojé Čengića kakor groma, jeli so opisovati to „krvolijo in krvopijo“, da skoro konca niso mogli najti. Ob največjih, kristijanu najsvetejših praznikih božičnih, veliko-nočnih, binkoštnih in drugih zapovedoval je svojim podložnikom, da morajo naj večja in naj težja dela opravljati; in kedar so se verniki mimo kule v Sarajevo k službi božji podajali, velel je svojim brezsrčnim blapcem, da so mirne potnike brez pametnega uzroka sementertje duvali in suvali, topli in trpinčili. Črez okno svojega stanovanja zaklical je rad tega ali onega kmeta, in če poklicani ni brzo stopil iz svoje kočice ter se oglasil pa ponižno vprašal, kaj da želi paša, preklinjal mu je neznabožnej Boga, „krst“, mater, očeta in druge vsakemu človeku drage stvari; in to se je godilo, ako ni imel posebnih mah, če so mu po možganih ose in sršeni rojili, pel je bič po raji-nih plečih. Kakor tega zakletega sovražnika vsega, kar ni turškega, bali so se krščani tudi jegovega sorodnika Tahirbega od Blažuja, kder ima bogata posestva. Bil je neki še črneji „djavol“ od Ali paše. Vračaje se z lova šel je prilično mimo krščanske hiše, pri kateri se je pasla na trati debela svinja. Ko zagleda beg to pošast,